

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 4, December 2019, p. 439-460

Received	Reviewed	Published	Doi Number
04.10.2019	16.11.2019	25.12.2019	10.29228/ijlet.38837

An Examination on the Texts in Secondary School Turkish Books

Derya YILDIZ¹ & Kübra ALTUN² & Dilek CERAN³ & Ayşenur DAĞ⁴ & Emrah ÖZGÜL⁵

ABSTRACT

In this research, the purpose was to investigate the texts that were included in secondary school Turkish course books prepared by The Ministry of National Education for 2018-2019 academic year according to preference of writer and poet. In this research, which is a survey model, the document review method was used to collect the data. To analyse the research data, the descriptive analysis was employed. The findings obtained in the direction of sub categories were presented in form of tables. In the research, 257 texts and 185 writers and poets included in four Turkish course books were taken into consideration. The writers and poets were classified in three categories (Turkish, Turkic Republics and Balkan Turks and foreign). All of the texts in activities and theme assessment questions of reading, listening/watching, free (time) reading were included in the research without considering the discrimination of prose, poem, documentary and short film. In the secondary school Turkish course books investigated in the research, it was determined that the texts in story and poem genres were included predominantly at four grade levels, 197 of these texts were selected from Turkish writers, 27 of them were selected from foreign writers, 7 of them were selected from writers belonging to Turkic Republics and Balkan Turks, prose was the most included genre, the texts taken from sources such as internet sites, magazines, newspapers, blog writings were mostly used in course books as listening-watching and activity texts, there were 39 Turkish and foreign writers and poets whose different texts were included at different grade levels, the texts of the writers and poets belonging to Turkic Republics and Balkan Turks were not included more than once.

Key Words: Turkish course books, writer, poet, text.

Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinler Üzerine Bir İnceleme

ÖZET

Bu çalışmada 2018-2019 eğitim-öğretim yılı için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinlerin yazar ve şair tercihi açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bir tarama modeli olan bu çalışmada verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analiz edilmesinde ise betimsel analizden yararlanılmıştır. Alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Çalışma kapsamında, dört Türkçe ders kitabındaki toplam 257 metin ve 185 yazar ve şair ele alınmıştır. Yazar ve şairler üç kategoride (Türk, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri ile yabancı) gruplandırılmıştır. Ders kitaplarındaki okuma, dinleme/izleme, serbest okuma, etkinlik ve tema değerlendirme sorularındaki metinlerin tümü -düzyazı, şiir, belgesel, kısa film ayrımı gözetmeksizin- araştırmaya dâhil edilmiştir. İncelenen ortaokul Türkçe ders kitaplarında dört sınıf düzeyinde de ağırlıklı olarak hikâye ve şiir türündeki metinlere yer verildiği, bu metinlerin 197'sinin Türk, 27'si nin yabancı, 7'sinin de Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerine mensup sanatçılardan seçildiği, en çok düzyazı türüne yer verilmiş olduğu, internet siteleri, dergi, gazete, blog yazıları gibi kaynaklardan alınmış metinlerin ders kitaplarında büyük oranda dinleme-izleme ve etkinlik metni olarak kullanıldığı, farklı sınıf düzeylerinde farklı metinlerine yer verilmiş Türk ve yabancı 39 yazar ve şair olduğu, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerinde hiçbir yazar ve şairin birden fazla metnine yer verilmediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ders kitapları, yazar, şair, metin.

¹ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi/Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, dcyildiz@erbakan.edu.tr, 0000-0002-5419-8986.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi/Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, E-posta, 0000-0003-4866-4802.

³ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi/Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, E-posta, 0000-0001-9010-0619.

⁴ Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi/Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, E-posta, 0000-0003-3303-4162.

⁵ Doktora Öğrencisi,, Necmettin Erbakan Üniversitesi/Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, E-posta, 0000-0002-4457-6656..

Giriş

Eğitim ve öğretim sürecinde öğretim programlarının ön gördüğü hedeflere ulaşmak için çeşitli araçlardan faydalanmak gerekir. Öğretmenler; kitap, dergi, gazete, mektup vb. yazılı araçları; fotoğraf, resim, afiş, grafik, karikatür, vb. görsel araçları; radyo, teyp, ses bantları, vb. işitsel araçları; film, çizgi film, vb. görsel/işitsel araçları eğitim öğretim için kullanabilirler. Yazılı araçlar arasında yer alan ders kitapları ise bütün öğrencilerin elinde hazır bulunması bakımından işlevsel bir araçtır. Öğretim programlarından hareketle hazırlanmış olmaları sebebiyle de dersin planlı ve sistemli olarak yürütülmesinde önemli bir yere sahiptirler. Ders kitapları, dersin niteliğine bağlı olarak derse yönelik bilgi, uygulama, etkinlik, metin gibi unsurları içerir.

Türkçe ders kitapları, dersin yapısı gereği metinlerden oluşur. “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü; basılı veya el yazması parça (TDK, 2011: 1667) olarak tanımlanan metin, “Türkçe dersi için bir iskelet görevi görmektedir” (Solak ve Yaylı, 2009: 446). Türkçenin dört temel dil becerisi olan okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerileri öğrencilere metinler aracılığıyla kazandırılır. Ayrıca öğrenme ve öğretme sürecinin ilerleyişini kontrol ederek verimliliği artırmak için yapılan ölçme ve değerlendirme uygulamaları da ders kitaplarındaki etkinlik ve tema değerlendirme sorularında yer verilen metinlerle gerçekleşir. Bu sebeple ders işleme ve değerlendirme süreçlerinin hareket noktası olan metinlerin seçimine özen gösterilmelidir. Bununla beraber Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (MEB, 2018) öğrencilerin; Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları, okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları, okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmaları amaçlanmıştır. Dolayısıyla ders işleme sürecinde bu hedeflere ulaşmak için amaca hizmet eden nitelikli metinlere ihtiyaç vardır. Bu sebeple metinlerin taşınması gereken özellikler, Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda “Ders Kitaplarına Alınacak Metinlerin Nitelikleri” başlığı altında on dört maddeyle belirlenmiştir. Bu maddelerden bazıları doğrudan yazar ve şair tercihiyle ilgilidir.

Öğrencilere Türkçenin güzelliklerini ve inceliklerini yansıtan edebî değeri yüksek metinlerle dil bilinci ve duyarlılığı kazandırılmalıdır. Metinler, öğrencilerin sosyal, bilişsel ve psikolojik gelişimlerine zarar vermeyip kişisel gelişimlerine katkıda bulunacak nitelikte olmalıdır. Ayrıca milli kültür ve değerlere ters düşmeden evrensel değerleri yansıtmalıdır. Bu özellikleri gerçekleştirecek metinler ise “alandaygın olarak kabul görmüş yazar ve eserlerden” (MEB, 2018: 19) tercih edilerek öğrenciler nitelikli yazar ve şairlerin nitelikli eserleriyle tanıştırılmalıdır. Öğrencilere kazandırılması hedeflenen dil zevki ve bilinci anlatımı güçlü, dili etkili kullanan yazar ve şairlerin estetik ve sanat değeri yüksek olan eserleriyle gerçekleşir.

Öğrencilere okuma ilgisi ve alışkanlığı kazandırmak da onların yaş gruplarına ve seviyelerine uygun çocuk edebiyatı ürünleriyle gerçekleşir. Bu sebeple metin seçiminde çocuk edebiyatı alanında eser veren yazar ve şairlerin nitelikli yapıtlarından da yararlanılmalıdır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin, “Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır” (MEB, 2018:8). Türk ve dünya edebiyatından çeşitli yazar ve şairlerle karşılaşmaları öğrencilerin evrensel değerleri fark ederek düşünce dünyalarını geliştirip farklı kültürleri tanımalarını sağlar. Dolayısıyla metin seçiminde programda da belirtildiği üzere yabancı, “Türk cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından eserlere de yer verilmelidir” (MEB, 2018: 19).

Türkçe ders kitabına seçilecek metinlerin yazar ve şairleriyle ilgili Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018) "aynı yazar ve/veya şairlerden (serbest okuma metinleri hariç, ders kitabı yazarı/yazarları tarafından yazılan metinler dâhil) en fazla iki metin seçilmeli, yazar ve şairlerin biyografilerinde yalnızca edebî yönleri ön plana çıkarılmalıdır" (MEB, 2018: 19) gibi niceliğe yönelik sınırlamalar bulunmaktadır. Benzer sınırlamalar önceki programlarda da yapılmıştır. Bu uygulamalar öğrenciler için her sınıfta farklı yazar ve şairleri tanıma ve onların farklı türdeki nitelikli metinlerini okuma fırsatı sağlamaktadır.

Alan yazında ortaokul Türkçe ders kitapları ve metinler üzerine çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Metinlerin ilettikleri değerler (Çırak, Sarkın, Özberk ve Hasırcı, 2014; Pilav ve Erdoğan, 2016), değerler eğitimi (Kaygana, Yapıcı ve Aytan, 2013; Okur ve Çapoğlu, 2015) ve tema/tür (Ceylan, Ercan ve Akpınar, 2017; Eroğlu ve Okur, 2014; Solak ve Yaylı, 2009;) en çok ele alınan konulardandır. Metinler arasılık (Çeçen ve Doğan, 2014; Durmuş, 2018), programa uygunluk (Bozarslan ve Ceran, 2013; İşeri, 2007), okunabilirlik/anlaşılabilirlik (Kurudayıoğlu ve Yazıcı, 2017; Sağlam, İnce ve Eker, 2018), yanlışlıklar (Gücüyeter, Şahir ve Çavuşoğlu, 2009), düşünceyi geliştirme teknikleri (Aktaş ve Baki, 2013; Kurudayı, Tüzel ve Karakaş, 2011) ve metinsellik (Güven, Halat ve Bal, 2016) gibi konular üzerine yapılan araştırmalar da mevcuttur. Kemiksiz'in (2018) çalışması ise 2017 yılı ve öncesinde okutulmuş olan farklı yayınevlerinin ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yalnızca okuma, dinleme ve serbest okuma metinlerini ve yazarlarını kapsamaktadır. Çalışmamıza yakın bir araştırma olmakla beraber örneklem tercihi ve alt problemler hususunda ayrılmaktadır.

Bu çalışmada, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı için MEB tarafından hazırlanan ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin (okuma, dinleme/izleme, serbest okuma, etkinlik ve tema değerlendirme sorularındaki metinler) yazar ve şairlerinin aşağıda belirlenen problemlere göre incelenmesi amaçlanmıştır:

- 1) Okuma, dinleme/izleme, serbest okuma metinleri ile etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerde Türk, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri ile yabancı yazar ve şairlere ne ölçüde yer verilmiştir?
- 2) 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarına alınan metinler, hangi dönem aralıklarını temsil etmektedir?
- 3) Farklı sınıf düzeylerinde birden fazla eserine yer verilen yazar ve şairler kimlerdir?
- 4) Farklı sınıf düzeylerinde ortak kullanılan metinlerin yazar ve şairleri kimlerdir?
- 5) Tema, dinleme-izleme ve serbest okuma metinleri ile etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinler nereden alınmıştır?
- 6) Tema, dinleme-izleme ve serbest okuma metinleri ile etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerin türleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, var olan bir durumu olduğu şekliyle ortaya çıkarmayı amaçlayan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan bilinmek istenen şeyin gözlenip belirlenebilmesidir (Karasar, 2011: 77).

İnceleme Nesnesi

Çalışmanın veri kaynağı, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı için MEB tarafından hazırlanan ortaokul Türkçe ders kitaplarıdır. Veriler toplanırken Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) ve basılı kaynaklardan yararlanılmıştır. 8. sınıf Türkçe ders kitabı elektronik; 5, 6 ve 7. sınıf Türkçe ders kitapları basılı formatta temin edilmiştir. Dört kitaptaki bütün yazar ve şairler Türk, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri ile yabancı yazar ve şairler olmak üzere üç kategoride alfabetik sırayla gruplandırılmıştır. Sonrasında yazar ve şairlerin metinlerinin adı, türü, dönemi, kitapta kullanıldığı yer (okuma, dinleme/izleme, serbest okuma, etkinlik ve tema değerlendirme sorusu) sınıf düzeylerine ayrılarak tablolaştırılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada; araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, içerik çözümlemesiyle belli bir metnin, belgenin özelliklerinin sayısallaştırarak incelenmesidir (Karasar, 2003). Bu inceleme, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 187). Araştırma verilerinin analiz edilmesinde ise betimsel analizden yararlanılmıştır. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 224).

Metinlerin hangi dönem aralığında yayınlandığı tespit edilirken öncelikle araştırmacılar tarafından dönemsel aralıklar tespit edilmiştir. Bu tespit yapılırken metinlerin ağırlıklı olarak Türk edebiyatından olması sebebiyle Türk edebiyatının dönemleri göz önüne alınmıştır. Dönemler tablosunun yazar ve şairler değil de metinler üzerinden oluşturulmasının nedeni ise bir yazar/şairin birden fazla metnin kullanılması ve bu metinlerin özellikle Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında farklı dönemlere denk düşmesidir.

Geçerlik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmada geçerlik, araştırma bulguların doğruluğu; güvenilirlik ise tekrarlanabilirlik esasına dayanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 255). Bu çalışmada iç yapı geçerliğini sağlamak amacıyla alan yazın taraması yapılmış ve araştırmanın konusu ile benzerlik gösteren, Türkçe ders kitapları üzerine yapılan araştırmalardan yararlanılmıştır. Tutarlılığı artırmak için de araştırma, iki alan uzmanı tarafından kontrol edilmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırmanın dış geçerliliğini artırmak için ise araştırmanın modeli, çalışma materyali, verilerin toplaması, verilerin analizi ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılarıyla verilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler, belirlenen 6 alt probleme cevap olacak şekilde çözümlenmeye çalışılmıştır.

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Tema, Dinleme-İzleme ve Serbest Okuma Metinlerinde Yer Verilen Yazar ve Şairler

Araştırmanın, "okuma, dinleme/izleme, serbest okuma metinleri ile etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerde Türk, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri ile yabancı yazar ve

şairlere ne ölçüde yer verilmiştir?" şeklindeki ilk sorusuna yönelik, metinlerin ders kitaplarında kullanıldığı yerleri ve sınıfları kapsayan iki farklı tablo oluşturulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Tema, Dinleme-İzleme ve Serbest Okuma Metinlerinde Yer Verilen Yazar ve Şairlerin Sayısal Dağılımı.

Sınıf	Türk		Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri		Yabancı		Toplam
	Yazar	Şair	Yazar	Şair	Yazar	Şair	
5. Sınıf	20	8	-	1	3	-	32
6. Sınıf	23	4	-	1	3	-	31
7. Sınıf	23	5	2	-	9	-	39
8. Sınıf	24	8	1	-	4	-	37
Toplam	90	25	3	2	19	0	139

Tablo 1'deki verilere göre tüm sınıf düzeylerinde en fazla Türk yazar (90) ve şairlere (25) yer verilmiştir. Sayıları yakın olmakla beraber en çok 8. sınıfta (24), en az 5. sınıfta (20) Türk yazarlar bulunmaktadır. 6. ve 7. sınıflarda metinlerine yer verilen yazar sayısı eşittir (8). En çok Türk şair 5 ve 8. sınıflarda (8) en az da 6. sınıfta (4) bulunmaktadır. Hiçbir kademede yabancı şaire yer verilmezken Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerinden 5. ve 6. sınıflarda birer şair bulunmaktadır. Azerbaycan şairlerinden Bahtiyar Vahapzade'nin "Ana Dili" ve Resul Rıza'nın "Vakit Varken" adlı şiirlerine yer verilmiştir. Ders kitaplarında Türk yazarların ardından ikinci sırada yabancı yazarlar gelmektedir. En fazla yabancı yazara 7. sınıfta yer verilmiştir. Diğer kademelerdeyse yakın sayıda yabancı yazar bulunmaktadır. Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerinden yazarlara 5. ve 6. sınıfta yer verilmezken 7. sınıfta iki, 6. sınıfta bir yazara yer verilmiştir. Rahmi Ali, Cengiz Aytmatov ve Asım Haliloğlu metinlerine yer verilen Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri yazarlarındandır.

Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinlik ve Tema Değerlendirme Sorularında Yer Verilen Metinlerin Yazar ve Şairleri

Tablo 2. Etkinlik ve Tema Değerlendirme Sorularında Metinlerine Yer Verilen Yazar ve Şairlerin Sayısal Dağılımı.

Sınıf	Türk		Türk Cumhuriyetleri Ve Balkan Türkleri		Yabancı		Toplam
	Yazar	Şair	Yazar	Şair	Yazar	Şair	
5. SINIF	10	4	-	1	1	-	16
6. SINIF	21	7	-	1	3	-	32
7. SINIF	16	8	-	-	4	-	28
8. SINIF	10	3	-	-	2	-	15
TOPLAM	57	22	0	2	10	0	91

Tablo 2'ye göre, etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerde de en fazla Türk yazar (57) ve şairlere (22) yer verilmiştir. Ancak bu verilerde yazar dağılımı Tablo 1'deki gibi birbine yakın değildir, çeşitlilik göstermektedir. En fazla 6. sınıfta (21) en az da 5. ve 8. sınıflarda (10) Türk yazarlara yer verilmiştir. Türk şairlere ise en çok 7. sınıfta (8), en az da 8. sınıfta (3) yer verilmiştir. Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerinden 7. ve 8. sınıflarda hiçbir şair bulunmazken 5. ve 6. sınıflarda birer şair vardır. Bu şairler, Mehmet Fikri ve Ahmet Kürtiş'tir. Ancak Türk Cumhuriyetleri

ve Balkan Türkleri edebiyatlarından hiçbir yazara yer verilmemiştir. Etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerde de tema metinlerinde olduğu gibi yabancı yazarlar ikinci sıradadır. En çok yabancı yazara 7. sınıfta (4), en az da 5. sınıfta (1) yer verilmiştir. Tema, dinleme-izleme, serbest okuma metinlerinde de etkinlik ve tema değerlendirme sorularındaki metinlerde de her iki tablodan da anlaşıldığı üzere yabancı şairlere yer verilmemiştir. Ancak yabancı yazarların şiir biçiminde yazılmış fabl türündeki metinleri seçilmiştir.

Her iki tabloda da 5. sınıf ders kitabındaki yazar ve şairlerin nicelik olarak az olmasının sebebi Tablo 7 ve Tablo 8’de belirtildiği üzere metinlerin gazete, dergi gibi çeşitli kaynaklardan alınmasıdır.

Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cahit Zarifoğlu ve Ziya Osman Saba’nın hem şiir hem düzyazı türlerindeki eserlerine yer verilmiştir. Bu sebeple bazı sınıf düzeylerinde yazar bazılarında ise şair olarak gösterilmişlerdir.

37 Şair ve 147 yazar ile dört ders kitabında toplam 185 yazar ve şaire yer verilmiştir. Tablo 1 ve Tablo 2’de her ders kitabındaki yazar ve şairler kendi içinde değerlendirildiğinden farklı sınıflarda da metinlerine yer verilen yazar ve şair sayısı bu tablolarda belirtilmemiştir. Bu sebeple bu tablolarda 45 yazar ve şair fazladır.

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

5 – 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarına Alınan Metinlerin Dönemleri

İkinci problem dâhilinde 5 – 8. sınıf Türkçe ders kitaplarına alınan metinler, belirlenen dönemlere göre tablolaştırılmıştır. Tema, dinleme-izleme, serbest okuma, etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan ve dönemi tespit edilen 253 metne tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3. Seçilen Metinlerin Dönemlerine Göre Sayısal Dağılımı.

Dönemler	Düzyazı	Şiir	Toplam
MÖ. 3 – 6. Yüzyıl	4	0	4
17. Yüzyıl	5	0	5
1860 – 1911	4	0	4
1911 – 1940	8	8	16
1940 – 2000	61	35	96
2001 – 2018	123	5	128
Toplam	205	48	253

Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki tema, dinleme-izleme, serbest okuma, etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerin dönemlerine yer verilen Tablo 3 incelendiğinde ilk olarak düz yazı türünün (205) şiir türünden (48) daha fazla seçildiği görülmektedir. Belirlenen dönemlerin içinde 2001-2018 yılları (128) arasındaki metinlere daha çok yer verilmiştir.

MÖ. 3-6. yüzyılda bahsedilen metinler, Lao Tzu (1), Beydeba (2) ve Ezop (1) gibi yabancı yazarların çeviri metinleridir. 17. yüzyıl düzyazı türünde yer alan metinler de Francis Bacon (1) ve La Fontaine (4) yazarlarının deneme ve fabl alt türündeki metinleridir. Yabancı yazarların metinleri genellikle MÖ. 3-6. yüzyıl, 17. yüzyıl ve 21. yüzyılda verilen eserlerden seçilmiştir. 1860-1911 Yılları arasındaki metinler Tolstoy (1), Edman De Amicis (1), Alphonse Daudet (1) ile Namık Kemal’in (1) düzyazı türündeki eserlerinden seçilmiştir.

Tabloya göre 1911-2000 yılları arasındaki sekiz düzyazı metni bulunmaktadır. Bu metinler, Halide Edip Adıvar (1), Hüseyin Cahit Yalçın (1), Ömer Seyfettin (2), Reşat Nuri Güntekin (2), Halil Cibran

(1) ve Ian Hamilton (1)'un eserlerinden seçilmiştir. 1940-2000 Yıllarında da düzyazı türüne (61), şiir türünden (35) fazla yer verilmiştir. Afet İnan (1), Arif Nihat Asya (1), Aslı Niyazioğlu (1), Cahit Uçuk (1), Cemil Sönmez (1), Erdoğan Tokmakçioğlu (1), Gülten Dayıoğlu (2), Halistin Kukul (2), Mehmet Önder (5), Mevlana İdris Zengin (1), Mustafa Nuri Şirin (1), Nurettin Topçu (1), Şevket Rado (6), Tarık Buğra (1), Cengiz Aytmatov (1), Rahmi Ali (1), A. Saint Exupery (1), Christy Brown (1) ve Samed Behrengi (1) gibi yazarların eserlerinden metinlere yer verilmiştir.

Düzyazı türündeki metinlere en çok 2001-2018 yıllarında (123) yer verilmiştir. Yazar ve metin çeşitliliğinin fazla olduğu bu dönemde en çok Necati Güngör (3), Sara Gürbüz Özeren (3) ve Süleyman Bulut'un (3) düzyazı türündeki metinleri bulunmaktadır. Bu dönemde seçilen metinler genellikle güncel dergi, blog ve gazete yazılarından oluşmaktadır. Verilere göre 1911-1940 dönemine kadar yalnızca düzyazı türündeki metinler seçilmiştir. Şiir türündeki metinler ise en fazla 1940-2000 yılları (35) arasındaki şiirlerden seçilmiştir. Bu dönemde Abdurrahim Karakoç (3), Ahmet Hamdi Tanpınar (1), Attila İlhan (1), Behçet Kemal Çağlar (1), Cahit Sıtkı Tarancı (2), Cahit Zarifoğlu (1), Nazım Hikmet Ran (2), Necip Fazıl Kısakürek (3), Orhan Veli Kanık (2), Ziya Osman Saba (3) gibi tanınmış şairlerin şiirleri seçilmiştir. 1911-1940 Yılları arasındaki sekiz şiir metni, Celal Sahir Erozan (1), Faruk Nafiz Çamlıbel (2), Halit Fahri Ozansoy (1), Hasan Ali Yücel (1), Kazım Nami Duru (1), Mehmet Akif Ersoy (1), Rıza Tevfik Bölükbaşı (1) şairlerindedir. 21. Yüzyılda adı geçen beş şiir metni de Bestami Yazgan (2), Yavuz Bülent Bakiler (1), Yusuf Yanç (1) ve Ahmet Kürtiş (1) şairlerinin şiirleridir.

Dört ders kitabında 205 düzyazı, 48 şiir metni incelenmiştir. Bunların dışında 4 metnin dönemi tespit edilememiştir. Toplamda 257 metin incelenmiştir. Dönemi tespit edilemeyen metinler de şunlardır: "Bilinçsiz İlaç Kullanımı" (5. Sınıf DK. Dinleme-İzleme Metni, Kısa Film); "Hayalden Gerçeğe" (5. Sınıf DK. Tema Değerlendirme Sorusu); 5. Sınıf Ders Kitabında adı ve dönemi belirli olmayan iki metin daha bulunmaktadır. Etkinlik olarak kullanılan hikâye türündeki metinlerden biri İlkyaz Dergisi Öykü Özel Sayısı'ndan alınmıştır, tema değerlendirme sorusu olarak kullanılan diğeri metin de Bilim Çocuk Dergisi'nden alınmıştır. 6. Sınıf tema metni olarak yer verilen "Çanakkale Türküsü" metni ise anonim metin olarak tespit edilmiştir.

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Farklı Sınıf Düzeylerinde Farklı Metinlerine Yer Verilen Yazar ve Şairler

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik oluşturulan tablo ile farklı sınıf düzeylerinde ve birden fazla eserine yer verilen yazar ve şairlerin kimler olduğu sorusuna ve "Ders kitabı yazarı/ları, komisyon ve çok yazarlı metinler var mıdır?" sorusuna da cevap aranmıştır.

Tablo 4. Farklı Sınıf Düzeylerinde Farklı Metinlerine Yer Verilen Yazar ve Şairler.

Yazar/Şair	Sınıf	Türü	Metnin Adı	Metnin Kitapta Kullanıldığı Yer
Abdurrahim Karakoç	5	Şiir	Anadolu Sevgisi	Tema Metni
	6		Tut Ellerimden	Etkinlik Metni
	7		Geleceğim	Etkinlik Metni
Ahmet Şerif İzgören	6	Hikâye	Heykeli Dikilen Eşek	Dinleme Metni
	8	Sohbet	Benlik Üzerine	Tema Metni
Ahmet Turgut	8	Biyografi	Aliya İzzetbegoviç ve Özgürlük Mücadelesi	Tema Metni

		Roman	Kalbim Kudüs'te Kaldı	Etkinlik Metni
Bedri Rahmi	7	Şiir	Hüzün Geldi	Etkinlik Metni
Eyüboğlu	8	Hikâye	Bir Baba/ Bir Zihniyet	Serbest Okuma Metni
	6	Şiir	Sevgi Diyen Çağlar	Tema Metni
Bestami Yazgan	8		Aşar	Tema Metni
	6	Sohbet	Gülü İncitme Gönül	Tema Metni
Bilge Nur Karagöz	6	Biyografi	İnsanlar Zamanı	Tema Metni
	5		Eskiden Nasıl Ölçerdi?	Dinleme Metni
Cahit Sıtkı Tarancı	7	Şiir	Kar Kristallerinin	Tema Metni
	7		Peşinde Bir Yaşam	Tema Metni
	5	Şiir	Çocukluk	Dinleme-İzleme Metni
Cahit Zarifoğlu	8	Hikâye	Anlamak	Dinleme-İzleme Metni
	7	Özlü	Yürekdede İle Padişah	Tema
Cengiz Erşahin	8	Sözler	700 Yıllık Altın Öğüt	Değerlendirme Sorusu
	7	Fabl	-	Etkinlik Metni
(Raşit Gündoğdu)	7		Adalarda Saklı Hazine	Etkinlik Metni
Evliya Çelebi	8	Gezi Yazısı	Hersek Sancağı Taht	Etkinlik Metni
	7		Merkezi, Süslü Taşlıca	Etkinlik Metni
Faruk Nafiz	8	Şiir	Şehrinin Özellikleri	Etkinlik Metni
Çamlıbel	8	Şiir	Çoban Çeşmesi	Tema Metni
	7	Hikâye	Sanat	Etkinlik Metni
Gülten Dayıoğlu	7	Gezi Yazısı	Suna'nın Son Öyküsü	Dinleme Metni
	7		Artık Antarktika'da	Dinleme Metni
Hasan Latif Sarıyüce	8	Efsane	Buz Dağlarının	Dinleme Metni
	8	Hikâye	Arasındayız	Dinleme Metni
	5		Kırkpınar'a Adını	Tema
İsmail Bilgin	6	Hikâye	Veren Kırk Yiğit	Değerlendirme Sorusu
	5		Çocuk ve Ekmek	Tema
	6		Düşmanın Öldürdüğü	Değerlendirme Sorusu
M. Halistin Kukul	8	Fıkra	Asker	Tema Metni
	5	Deneme	Türk Askerinin	Serbest Okuma Metni
	8		Cesareti	Tema Metni
	5		Keramet Kavukta Mı?	Serbest Okuma Metni
Mehmet Önder	8	Deneme	Türkçenin Güzelliği	Tema Metni
	5		Bir Sıcak Çorbada	Tema
	8		Anadolu	Değerlendirme Sorusu
	5	Sohbet	Anadolu	Etkinlik Metni
	8		Atasözlerinde Özleşir	Tema Metni
Mustafa Kutlu	5	Deneme	Anadolu'nun Cirit Oyunları	Serbest Okuma Metni
	8		Anadolu Davulu	Tema Metni
	5		Reçete	Tema Metni

	8		Kalbin Sesi	Tema Metni
Mustafa Özçelik	8	Hikâye	Yirmi Beş Kuruş	Serbest Okuma Metni
		Biyografi	Oduncu Yunus	Etkinlik Metni
Nazım Hikmet Ran	6	Şiir	Dünyayı Verelim Çocuklara	Etkinlik Metni
			Büyük Taarruz	Etkinlik Metni
Necati Güngör	6	Hikâye	Sen de Bir İyilik Yap	Tema Metni
	7	Anı	-	Etkinlik Metni
	8	Hikâye	Burada Bülbül Ağlamış	Dinleme/İzleme Metni
Necip Fazıl Kısakürek	7		Canım İstanbul	Etkinlik Metni
	8	Şiir	Gurbet Zaman	Tema Metni
Nezihe Araz	8		Canım İstanbul	Etkinlik Metni
	7	Anı	Ordular İlk Hedefiniz	
	8	Röportaj	Yunus Emre'nin Mezarları	Tema Metni
Orhan Veli Kanık	5		Gün Olur	Etkinlik Metni
	7	Şiir	Bayram	Tema Değerlendirme Sorusu
	5		Forsa	Tema Metni
Ömer Seyfettin	7		Kütük	Etkinlik Metni
	8	Hikâye	Forsa	Tema Değerlendirme Sorusu
	5	Hikâye	Çocuklar Kitaplar Arasında Oynasın	Etkinlik Metni
Reşat Nuri Güntekin	7	Roman	Munise	Tema Metni
	7	Roman	Çalığışu	Etkinlik Metni
Saim Sakaoğlu	7			Tema
	8	Efsane	Çeç Dağı Efsanesi	Değerlendirme Sorusu
Sait Faik Abasıyanık	5		Burada Dur Hişt Hişt	Tema Metni
	8	Hikâye	Haritada Bir Nokta	Etkinlik Metni
Seçil Vardar	6	Blog Yazısı	En Güzel Hediye Dünyamın Yedi Harikası	Serbest Okuma Metni
	6	Efsane	Rize'nin Adı Üzerine	Etkinlik Metni
Sara Gürbüz Özeren	7	Mektup	Hacettepe Bir Şehidin Son Mektubu	Dinleme Metni
	6	Çizgi Roman	Aziz Sancar	Serbest Okuma Metni
Suat Turgut	8	Çizgi Roman	Anadolu'nun Kılıcı	Tema Metni
	5	Hikâye	Battal Gazi	Etkinlik Metni
Süleyman Bulut	6		Püf Noktası	Tema Metni
	6	Hikâye	Cephane Sandığında	Serbest Okuma

	6		Kitap Yaşlı Nine	Metni Tema Metni
	5		Güler Yüze Gülmeye Dair	Tema Değerlendirme Sorusu
	6	Sohbet	Güler Yüz	Tema Değerlendirme Sorusu
Şevket Rado	7	Deneme	Misafirlige Dair Ağaçların ve İnsanların Baharı	Etkinlik Metni Etkinlik Metni
	8	Sohbet	Güler Yüz Faydalı Bir İş Görmek Zevki	Dinleme/İzleme Metni Tema Metni
Tarık Uslu	6	Sohbet	Şimşekler ve Yıldırımlar Yemek, İçmek ve Sindirmek	Serbest Okuma Metni Tema Metni
	5	Sohbet	Eyvah! Ormanda Kayboldum!	Serbest Okuma Metni
Tuğba Can	6	Sohbet	Atatürk'ün Geometri Kitabı	Serbest Okuma Metni
	5	Sohbet	Okuma Kitaplarım	Tema Metni Tema
Ziya Osman Saba	7	Şiir	Beyaz	Değerlendirme Sorusu
	8		İstanbul Geçen Zaman	Tema Metni Tema Metni
Beydeba	5	Fabl	Güvercin	Tema Metni
	7	Masal	Arıların İlhamı	Tema Metni Tema
Jack Canfield Mark Hansen	7	Hikâye	Sevgi: Yaratıcı Güç	Değerlendirme Sorusu
	6		Birer Birer Balıkçıl	Etkinlik Metni Dinleme Metni
	7		Eşek ve Köpek	Serbest Okuma Metni
La Fontaine	8	Fabl	Öküz Kadar Kocaman Olmak İsteyen Kurbağa	Etkinlik Metni

Tablo 4'teki bulgular incelendiğinde Türk ve yabancı 39 yazar ve şairin çeşitli türlerdeki metinlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Ders kitaplarında farklı metinlerle karşımıza çıkan bu yazar ve şairlerin en çok eser verdikleri türlerden metinlerinin seçilmesine özen gösterilmiştir. Bestami Yazgan ve Cahit Sıtkı Tarancı'dan iki farklı şiir, Beydeba'dan masal ve fabl örnekleri, Mustafa Kutlu'dan deneme, Saim Sakaoğlu'ndan efsane, Sait Faik Abasıyanık, Ömer Seyfettin ve İsmail Bilgin'den hikâye, Şevket Rado ve Mehmet Önder'den sohbet ve deneme türlerinden metinlere yer verilmiştir. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cahit Zarifoğlu ve Ziya Osman Saba'nın hem şiir hem düzyazı türlerindeki eserlerine yer verilmiştir.

İncelenen ders kitaplarında en çok adı geçen yazarın Şevket Rado olduğu tespit edilmiştir. 5. ve 6. sınıflarda birer, 7. ve 8. sınıflarda ikişer olmak üzere toplamda 6 farklı metnine yer verilmiştir. Şevket Rado'dan sonra Mehmet Önder, 4 farklı metniyle ders kitaplarında eserlerine yer verilen ikinci yazar olmuştur. Necati Güngör, Süleyman Bulut ve Sara Gürbüz Özeren'in düzyazı türündeki üç farklı metnine ders kitaplarında yer verilmiştir. Şiir türünde ise en çok Abdürrahim Karakoç (3), Necip Fazıl Kısakürek (3) ve Ziya Osman Saba'nın (3) şiirlerine yer verilmiştir. Yalnızca tema, dinleme-izleme ve serbest okuma metinleri göz önünde bulundurulduğunda düzyazı türünde en çok Süleyman Bulut'un (3) hikâye metinlerine; şiir türünde ise en çok Bestami Yazgan (2), Cahit Sıtkı Tarancı (2) ve Ziya Osman Saba'ya (2) yer verildiği belirlenmiştir.

Programda belirtildiği üzere aynı yazar ve/veya şairlerden (serbest okuma metinleri hariç, ders kitabı yazarı/yazarları tarafından yazılan metinler dâhil) en fazla iki metin seçilmelidir. Bu sebeple ikiden fazla metni seçilen yazar ve şairlerin metinlerinin ders kitaplarında kullanıldığı alanlara bakılmıştır. Altı metinle en çok adı geçen yazar olan Şevket Rado'nun metinlerinin her biri tablodan anlaşıldığı üzere ders kitaplarında farklı sınıf düzeylerinde ve farklı yerlerde kullanılmıştır. İki'den fazla metni seçilen diğer şair ve yazarların metinleri de aynı şekilde seçildiği için bu kısıtlamaya uygun olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ders kitabı yazarı/ları ve komisyon tarafından hazırlanmış metinlere de yer verilmemiştir.

Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Farklı Sınıf Düzeylerinde Ortak Kullanılan Metinlerin Yazar ve Şairleri

Araştırmanın dördüncü alt problemine yönelik oluşturulan tablo ile farklı sınıf düzeylerinde ortak kullanılan metinlerin yazar ve şairlerinin kimler olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Soruya yönelik bulgular Tablo 5'te incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 5. Farklı Sınıf Düzeylerinde Ortak Kullanılan Metinlerin Yazar ve Şairleri.

Yazar/Şair	Sınıf	Metnin Adı	Türü	Metnin Kitapta Kullanıldığı Yer
Aşık Veysel Şatıroğlu	6	Kardeşim	Şiir	Etkinlik Metni
	7			Dinleme Metni
	5			Etkinlik Metni
Halit Fahri Ozansoy	6	Vatan Destanı	Şiir	Serbest Okuma Metni
	7			Tema Metni
	6			Etkinlik Metni
Mehmet Akif Ersoy	7	İstiklal Marşı	Şiir	Tema Değerlendirme Sorusu
	7			Tema Değerlendirme Sorusu
Necip Fazıl Kısakürek	7	Canım İstanbul	Şiir	Etkinlik Metni
	8			Etkinlik Metni
	5			Tema Metni
Ömer Seyfettin	8	Forsa	Hikâye	Tema Değerlendirme Sorusu
	8			Tema Değerlendirme Sorusu
Şevket Rado	6	Güler Yüz	Sohbet	Tema Değerlendirme Sorusu
	8			Dinleme/İzleme Metni
Yusuf Yanç	6	Arıyorum	Şiir	Tema Metni
	8			Etkinlik Metni

Programdaki aynı yayınevine ait kitaplarda bir sınıf düzeyi için seçilen metin, başka bir sınıf düzeyinde kullanılmamalıdır maddesinden yola çıkılarak hazırlanan Tablo 5 incelendiğinde, adı geçen 7 metnin farklı kademelerde kullanıldığı görülmektedir. Halit Fahri Ozansoy'un "Vatan Destanı" adlı şiiri MEB yayınları ortaokul Türkçe ders kitaplarında en çok yer alan metin olarak belirlenmiştir. Bu şiir, 5. sınıfta etkinlik, 6. sınıfta serbest okuma, 7. sınıfta tema metni olarak 3 defa kullanılmıştır. Hüseyin Cahit Yalçın'ın "İlk Çocukluk", Nurullah Ataç'ın "Kitaba Hürmet", Christy Brown'un "Sol Ayağım" metinleri ise aynı sınıf düzeyinde tema ve tema metninden oluşturulan etkinlik metinleri olarak iki defa kullanılmıştır ancak bu durum tabloya dâhil edilmemiştir.

Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Tema, Dinleme-İzleme ve Serbest Okuma Metinlerinin Alındığı Kaynaklar

Araştırmanın, "Tema, dinleme-izleme ve serbest okuma metinleri ile etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinler nereden alınmıştır?" şeklindeki beşinci sorusuna yönelik iki farklı tablo oluşturulmuştur. Tablo 6 ile tema, dinleme-izleme ve serbest okuma metinlerinin alındığı kaynaklar; Tablo 7 ile de etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerin alındığı kaynaklar incelenmiştir. Tabloların analizi ise karşılaştırmalı olarak yapılmıştır.

Tablo 6. Tema, Dinleme-İzleme ve Serbest Okuma Metinlerinin Alındığı Kaynaklar.

Metnin Adı	Türü	Metinlerin Kitapta Kullanıldığı Yer	Metinlerin Alındığı Kaynaklar	Sınıf
Sanki Caminin Bakım Kılavuzu	Haber Yazısı	Dinleme Metni	www.sabah.com.tr	5. SINIF
Çocuk Doğru Söyledi	Hikâye	Serbest Okuma Metni	Başak Çocuk Dergisi	
15 Temmuz	Bilgilendirici Metin	Tema Metni	MEB 15 Temmuz Kitapçığı	
Dersimiz Atatürk	Film	Dinleme/İzleme Metni	Senaryo: Turgut Özakman	
Dede Korkut Boğaç Han	Çizgi Film	Dinleme/İzleme Metni	TRT Çocuk	
Küçük Şeylerin Hikâyesi - Kütüphane	Belgesel/ Röportaj	Dinleme Metni	TRT Haber	
Bilinçsiz İlaç Kullanımı	Kısa Film	Dinleme Metni	EBA	
Karikatür	Karikatür	Tema Metni	Hakkı Uslu	6. SINIF
Sağlıklı Yaşıyorum	Broşür	Tema Metni	tbm.ogr.tr	
Tarhananın Öyküsü	Sohbet	Tema Metni	TSE Öncü Çocuk Dergisi	
Teknoloji Bağımlılığı	Bilgilendirici Metin	Tema Metni	TSE Öncü Çocuk Dergisi	
15 Temmuz	Bildiri	Tema Metni	Meclis Bülteni TBMM Ortak Bildirisi	
120	Film	Dinleme/İzleme Metni	Senaryo: Özhan Eren	
Vazgeçmeyenlerin Hikâyesi	Haber Yazısı	Dinleme Metni	www.sabah.com.tr	

Çanakkale Türküsü	Şiir	Tema Metni	Anonim	7. SINIF
Obezite Hakkında 10 Soru 10 Cevap	Broşür	Tema Metni	T.C.Sağlık Bakanlığı Broşürü	
Seyit Onbaşı	Çizgi Film	Dinleme/izleme Metni	TRT Arşiv	
Naim Süleymanoğlu	Belgesel Film	Dinleme/izleme Metni	EBA	
Cahit Arf	Belgesel/ Biyografi	Dinleme/izleme Metni	TRT Avaz	
Kahramanların Dilinden 15 Temmuz	Belgesel/ Röportaj	Dinleme/izleme Metni	TRT Haber	8. SINIF
Türklerde Toylar, Merasimler, Festivaller ve Şenlikler	Belgesel	Dinleme/izleme Metni	TRT Avaz	

Etkinlik ve Tema Değerlendirme Sorularında Kullanılan Metinlerin Alındığı Kaynaklar

Tablo 7. Etkinlik ve Tema Değerlendirme Sorularında Kullanılan Metinlerin Alındığı Kaynaklar.

Metnin Adı	Türü	Metnin Kitapta Kullanıldığı Yer	Metinlerin Alındığı Kaynaklar	Sınıf
Sanki Caminin Bakım Kılavuzu	Haber Yazısı	Dinleme Metni	www.sabah.com.tr	5. SINIF
Çocuk Doğru Söyledi	Hikâye	Serbest Okuma Metni	Başak Çocuk Dergisi	
15 Temmuz	Bilgilendirici Metin	Tema Metni	MEB 15 Temmuz Kitapçığı	
Dersimiz Atatürk	Film	Dinleme/İzleme Metni	Senaryo: Turgut Özakman	
Dede Korkut Boğaç Han	Çizgi Film	Dinleme/İzleme Metni	TRT Çocuk	
Küçük Şeylerin Hikayesi -Kütüphane	Belgesel/ Röportaj	Dinleme Metni	TRT Haber	6. SINIF
Bilinçsiz İlaç Kullanımı	Kısa Film	Dinleme Metni	EBA	
Karikatür	Karikatür	Tema Metni	Hakkı Uslu	
Sağlıklı Yaşıyorum	Broşür	Tema Metni	tbm.ogr.tr	
Tarhananın Öyküsü	Sohbet	Tema Metni	TSE Öncü Çocuk Dergisi	
Teknoloji Bağımlılığı	Bilgilendirici Metin	Tema Metni	TSE Öncü Çocuk Dergisi	6. SINIF
15 Temmuz	Bildiri	Tema Metni	Meclis Bülteni TBMM Ortak Bildirisi	
120	Film	Dinleme/İzleme Metni	Senaryo: Özhan Eren	
Vazgeçmeyenlerin	Haber Yazısı	Dinleme Metni	www.sabah.com.	

Hikâyesi			tr	
Çanakkale Türküsü	Şiir	Tema Metni	Anonim	
Obezite Hakkında 10 Soru 10 Cevap	Broşür	Tema Metni	T.C.Sağlık Bakanlığı Broşürü	
Seyit Onbaşı	Çizgi Film	Dinleme/izleme Metni	TRT Arşiv	7. SINIF
Naim Süleymanoğlu	Belgesel Film	Dinleme/izleme Metni	EBA	
Cahit Arf	Belgesel/ Biyografi	Dinleme/izleme Metni	TRT Avaz	
Kahramanların Dilinden 15 Temmuz Türklerde Toylar, Merasimler, Festivaller ve Şenlikler	Belgesel/ Röportaj	Dinleme/izleme Metni	TRT Haber	8. SINIF
	Belgesel	Dinleme/izleme Metni	TRT Avaz	

Tablo 6 ve 7 incelendiğinde; tema, dinleme-izleme, serbest okuma metinlerinde 5. ve 6. sınıflardaki iki haber metni ve iki broşürün güncel internet sitelerinden alındığı görülmektedir. Etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan, iki haber ve birer blog yazısı, tiyatro, anı, sohbet ile sekiz bilgilendirici metin güncel internet sitesinden alınmıştır. Tablo 6'da 4 metin, Tablo 7'de ise 14 metin internet sitelerinden alınmıştır. Tema ve serbest okuma metinlerinden üçü; etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerden dördü dergilerden alınmıştır. Bu 7 metinden dördü TSE Öncü Çocuk Dergisi'ne aittir.

Tablo 6'daki bulgulara göre dinleme-izleme metinlerinden belgesel, çizgi film gibi türler genellikle TRT yayın kuruluşundan (6) temin edilmiştir. EBA'dan da bir belgesel ve bir kısa film kullanılmıştır. MEB 15 Temmuz Kitapçığı ve TBMM Ortak Bildirisi 15 Temmuz darbe girişimi için hususi olarak hazırlanmış yayınlardır.

Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Tema, Dinleme-İzleme ve Serbest Okuma Metinleri ile Etkinlik ve Tema Değerlendirme Sorularında Kullanılan Metinlerin Türleri

"Tema, dinleme-izleme ve serbest okuma metinleri ile etkinlik ve tema değerlendirme sorularında kullanılan metinlerin türleri nelerdir?" sorusu ile kitaplardaki metinlerin türleri tespit edilmiştir. Bulgular sınıf düzeylerine göre ayrılan dört farklı tabloda karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Tablo 8. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metin Türlerinin Sayısal Dağılımı.

Türler	Türk						Toplam
	Türk		Cumhuriyetleri ve Balkan Türkü		Yabancı		
Bilgilendirici Metinler	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	
Anı	-	2	-	-	-	-	2
Biyografi	-	-	-	-	-	-	0
Otobiyografi	-	-	-	-	-	-	0

Blog Yazısı	-	-	-	-	-	-	0
Günlük	-	-	-	-	-	-	0
Haber Metni	1	-	-	-	-	-	1
Gezi Yazısı	-	-	-	-	-	-	0
Makale	-	-	-	-	-	-	0
Fıkra	1	-	-	-	-	-	1
Sohbet	4	5	-	-	-	-	9
Deneme	1	3	-	-	-	-	4
Röportaj	2	-	-	-	-	-	2
Eleştiri	-	-	-	-	-	-	0
Bilgilendirici Metin (Tarif-Broşür- karikatür)	3	4	-	-	1	-	8
HİKÂYE EDİCİ METİNLER							
Çizgi Roman	1	-	-	-	-	-	1
Fabl	-	-	-	-	1	-	1
Hikâye	7	4	-	-	-	1	12
Masal	2	1	-	-	1	-	4
Efsane/Destan	1	-	-	-	-	-	1
Roman	1	-	-	-	-	-	1
Tiyatro	1	1	-	-	-	-	2
Şiir	8	4	1	1	-	-	14
Türkü	-	-	-	-	-	-	0
Film/ Belgesel	3	-	-	-	-	-	3

Tablo 8'deki bulgular incelendiğinde, 5. sınıf Türkçe ders kitabında eleştiri, biyografi, otobiyografi, günlük, gezi yazısı, makale, türkü ve blog yazısı türlerinden metinler bulunmamaktadır. En çok şiir türüne (14) yer verilmiştir. Tema metinlerinde 6, dinleme-izleme metinlerinde 1, serbest okuma metinlerinde 1, etkinlik metinlerinde de 5 şiire yer verilmiştir. Ders kitabında şiir türünden sonra hikâye (12) ve sohbet (9) türündeki metinlere yer verilmiştir. Türk yazarlardan tema metinlerinde 6, serbest okuma metinlerinde 1, etkinlik metinlerinde 4, tema değerlendirme sorularında 1 hikâyeye; yabancı yazarlardan da etkinlik metinlerinde 1 hikâyeye yer verilmiştir. Başak Çocuk Dergisi'nden alınan "Çocuk Doğru Söyledi" hikâyesi de serbest okuma metni olarak kullanılmıştır.

Tablo 9. 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metin Türlerinin Sayısal Dağılımı.

Türler	Türk		Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkü		Yabancı		Toplam
	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	T. D- İ. SO.	ETK. TDS.	
Anı	-	-	-	-	-	-	0
Biyografi	2	-	-	-	-	-	2
Otobiyografi	-	-	-	-	-	-	0
Blog Yazısı	2	6	-	-	-	1	9
Günlük	-	-	-	-	-	-	0

Haber Metni	1	1	-	-	-	-	2
Gezi Yazısı	1	-	-	-	-	-	1
Makale	-	2	-	-	-	-	2
Fıkra	-	2	-	-	-	-	2
Sohbet	6	1	-	-	1	-	8
Deneme	-	1	-	-	1	-	2
Röportaj	-	1	-	-	-	-	1
Eleştiri	-	-	-	-	-	-	0
Bilgilendirici Metin (Tarif-Broşür- Oyun- Bildiri- Karikatür)	6	6	-	-	-	1	13
Hikâye Edici Metinler							
Çizgi Roman	1	-	-	-	-	-	1
Fabl	-	-	-	-	1	-	1
Hikâye	9	5	-	-	-	-	14
Masal	1	-	-	-	-	-	1
Efsane/Destan	1	1	-	-	-	-	2
Roman	-	-	-	-	-	-	0
Tiyatro	1	-	-	-	-	-	1
Şiir	5	8	1	1	-	-	15
Türkü	1	-	-	-	-	-	1
Film/ Belgesel	1	-	-	-	-	-	1

Tablo 9'daki bulgulara göre, 6. sınıf ders kitabında anı, eleştiri, otobiyografi, günlük ve roman türlerinden metinler bulunmamaktadır. 5. Sınıf ders kitabından farklı olarak makale, biyografi, gezi ve blog yazısı türlerinden metinler 6. sınıfta eklenmiştir.

5. sınıf ders kitabında olduğu gibi 6. sınıf ders kitabında da en çok şiir türüne (15) yer verilmiştir. Türk şairlerin şiirlerinden 4'ü tema, 1'i serbest okuma, 7'si etkinlik 1'i de tema değerlendirme sorularında kullanılmıştır. Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkü şairlerinin şiirlerinden 1'i tema 1'i de etkinlik metinlerinde kullanılmıştır.

Hikâye türündeki (14) metinler de ders kitaplarında şiirden sonra en çok kullanılan metin türüdür. Hikâye metinlerinden 7'si tema, 1'i dinleme-izleme, 1'i serbest okuma, 5'i de tema değerlendirme sorularında kullanılmıştır.

Tablo 10. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metin Türlerinin Sayısal Dağılımı.

Türler	Türk						Toplam
	Türk		Cumhuriyetleri ve Balkan Türkü		Yabancı		
Bilgilendirici Metinler	T. D-İ. SO.	ETK TDS	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	
Anı	3	1	-	-	-	-	4
Biyografi	1	2	-	-	-	-	3
Otobiyografi	-	-	-	-	1	-	1

Blog Yazısı	-	-	-	-	-	-	0
Günlük	-	-	-	-	1	-	1
Haber Metni	1	1	-	-	-	-	2
Gezi Yazısı	3	1	-	-	-	-	4
Makale	2	1	-	-	-	-	3
Fıkra	1	-	-	-	-	-	1
Sohbet	2	3	-	-	-	-	5
Deneme	1	1	-	-	-	1	3
Röportaj	-	-	-	-	-	-	0
Eleştiri	1	-	-	-	-	-	1
Bilgilendirici Metin							
(Tarif-Broşür- Oyun- Bildiri- Karikatür)	-	-	-	-	-	-	0
Hikâye Edici Metinler							
Çizgi Roman	1	-	-	-	-	-	1
Fabl	-	-	-	-	1	1	2
Hikâye	1	5	2	-	3	2	13
Masal	-	-	-	-	1	-	1
Efsane/Destan	2	1	-	-	-	-	3
Roman	1	-	-	-	-	-	1
Tiyatro	2	-	-	-	-	-	2
Şiir	5	9	-	-	-	-	14
Türkü	-	-	-	-	-	-	0
Film/ Belgesel	3	-	-	-	-	-	3

Tablo 10'a göre, 7. sınıf ders kitabında röportaj, türkü ve blog yazısı bulunmamaktadır. 5. ve 6. sınıf ders kitaplarında olmayan günlük ve otobiyografi türleri 7. sınıf ders kitabına eklenmiştir. Bu ders kitabında da en çok şiir (14) ve hikâye (13) türlerine yer verilmiştir. Kitapta yer verilen şiirlerden 4'ü tema, 1'i dinleme-izleme, 8'i etkinlik, 2'si tema değerlendirme sorusu olarak kullanılmıştır.

Türk yazarlardan seçilen hikâye metinlerinden 1'i tema, 4'ü etkinlik, 1'i tema değerlendirme sorusu olarak kullanılmıştır. Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından yer verilen 2 hikâye serbest okuma metni olarak kullanılmıştır. Yabancı yazarlardan seçilen hikâye metinlerinden 1'i tema, 2'si serbest okuma, 1'i etkinlik, 1'i de tema değerlendirme sorusu olarak kullanılmıştır.

Tablo 11. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metin Türlerinin Sayısal Dağılımı.

Türler	Türk						Toplam
	Türk		Cumhuriyetleri ve Balkan Türkü		Yabancı		
Bilgilendirici Metinler	T. D- İ. SO	ETK. TDS.	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	T. D-İ. SO.	ETK. TDS.	
Anı	-	1	-	-	-	-	1
Biyografi	1	1	-	-	-	-	2
Otobiyografi	-	-	-	-	-	-	0

Blog Yazısı	1	-	-	-	-	-	1
Günlük	-	-	-	-	-	1	1
Haber Metni	-	-	-	-	-	-	0
Gezi Yazısı	-	1	-	-	-	-	1
Makale	1	1	-	-	-	-	2
Fıkra	-	-	-	-	-	-	0
Sohbet	4	-	-	-	-	-	4
Deneme	2	3	-	-	-	-	5
Röportaj	2	-	-	-	-	-	2
Eleştiri	1	-	-	-	-	-	1
Bilgilendirici Metin (Tarif-Broşür-Oyun- Bildiri- Mektup)	1	2	-	-	-	-	3
Hikâye Edici							
Metinler							
Çizgi Roman	-	1	-	-	-	-	1
Fabl	-	1	1	-	-	1	3
Hikâye	9	1	-	-	4	-	14
Masal	-	-	-	-	-	-	0
Efsane/Destan	2	-	-	-	-	-	2
Roman	-	1	-	-	-	-	1
Tiyatro	1	-	-	-	-	-	1
Şiir	8	4	-	-	-	-	12
Türkü	-	-	-	-	-	-	0
Film/ Belgesel	2	-	-	-	-	-	2

Tablo 11’de 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer verilen metinlerin türleri belirlenmiştir. Otobiyografi ve haber metni dışındaki türlerin hepsine yer verildiği görülmektedir. En çok yer verilen metin türü hikâyedir (14). Bunu şiir türü (12) takip etmektedir. Diğer sınıf düzeylerinde olduğu gibi burada da hikâyeye ve şiir türlerinin sayısı birbirine yakındır. Türk yazarlardan tema metinlerinde 2, serbest okuma metinlerinde 3, dinleme-izleme metinlerinde 4, tema değerlendirme sorularında 1 hikâyeye; yabancı yazarlardan da tema metinlerinde 3, dinleme-izleme metinlerinde 1 hikâyeye yer verilmiştir. Şiir türünde yalnızca Türk şairlerin eserleri bulunmaktadır. Tema metinlerinde 8, serbest okuma metinlerinde 1, etkinlik metinlerinde 3, tema değerlendirme sorularında 1 şiire yer verilmiştir.

Sonuç

Metinler, ders işleme ve değerlendirme süreçlerini gerçekleştiren araçlar olmakla beraber öğrencilerin gelişim sürecine de katkıda bulduklarından yalnızca Türkçe dersi için değil tüm eğitim-öğretim sürecinde önemli bir işleve sahiptirler. Ders kitaplarına alınan metinler, öğrencilerin hayal dünyalarını geliştiren, zihinsel yapılarına etki eden araçlardır. Bu nedenle öğrencilere sunulacak metinlerin özenle seçilmesi gerekir. Bu çalışmada da Türkçe ders kitaplarında yer verilmiş olan tüm metinler yazar ve şairleri açısından belirlenen alt problemlere göre incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Çalışmada yazar ve şairler; Türk, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri ile yabancı yazar ve şairler olarak gruplandırılmış; metinler de kitapta kullanıldığı yere göre kategorileştirilmiştir.

Bu sınıflandırmalara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Dört ders kitabında toplam 257 metin incelenmiştir. Bu metinlerden 197’si Türk, 27’si yabancı, 7’si de Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerine mensup sanatçılardan seçilmiştir.

Batur (2010), incelemiş olduğu beş farklı yayınevini (MEB, Evrensel İletişim, A, Koza ve Özgün Yayınları) ders kitaplarında da en fazla Türk yazarlara yer verildiğini tespit etmiştir. Ayrıca Batur (2010)'un incelediği kitaplarda yabancı yazar sayısının ikiyi geçmediği görülmüştür ve araştırmasında, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerinden yazar ve şairlerle ilgili veriler bulunmamaktadır.

- b) Dört ders kitabında, toplam 148 yazar ile 37 şairin metnine yer verilmiştir. 148 yazardan, 119'u Türk, 26'sı yabancı, 3'ü Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türk'ü olan yazarlardandır. 37 şairden ise 33'ü Türk, 4'ü Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türk'ü olan şairlerdendir. Ders kitaplarında en fazla Türk yazar ve şairlerin, en az da Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerine mensup yazar ve şairlerin metinlerine yer verilmiştir. Yabancı şairlerin ise şiir türündeki metinlerine yer verilmezken düzyazı türünde ikinci olarak yabancı yazarların metinleri bulunmaktadır.
- c) Etkinlik ve tema değerlendirme sorusunda kullanılan metinlerle tema, dinleme ve serbest okuma metinleri karşılaştırıldığında ,Tablo-1 ve Tablo-2'den de anlaşılacağı üzere, her iki durumda da en fazla Türk yazar ve şairlerin, ikinci olarak yabancı yazarların ve en az Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerine mensup yazar ve şairlerin metinlerine yer verilmiştir. Kurt (2018), çalışmasında incelediği 1956 yılında okutulmuş 6. sınıf Türkçe ders kitabıyla 2017-2018'de okutulmuş 6. sınıf ders kitabını metin yazarları açısından karşılaştırmış, ETDK'de 8'i yabancı olmak üzere toplam 36; YTDK'de ise 4'ü yabancı olmak üzere toplam 33 farklı yazar ve şairin metinlerinin kullanıldığını tespit etmiştir. 6. Sınıf düzeyinde bakıldığında incelediğimiz kitaptaki 40 metinden 27'si Türk yazar ve şairlerin metinlerinden 1'i Türk Cumhuriyeti ve Balkan Türkü olan şairlerden, 3'ü de yabancı yazarların metinlerinden seçilmiştir. 2017-2018 yılında okutulan ders kitabıyla sayıca yakındır.
- d) İkinci araştırma sorusundan elde edilen bulgulara göre, ders kitaplarında en çok düzyazı türüne yer verilmiş ve 2001-2018 (21.yy) yıllarındaki düzyazı metinleri daha çok tercih edilmiştir. Kitaplarda çoğunlukla güncel metinlere yer verildiği görülmektedir. 2001-2018 Yılları arasındaki 137 metinden 10'u blog, 39'u dergi, gazete ve internet sitelerinden alınmış yazılardan oluşmaktadır. Programda blog yazılarının kullanımıyla ilgili bir kısıtlama bulunmamaktadır. Dergi ve gazetelerden alınmış güncel yazılar günümüzü daha net yansıtacağı için çocuğa ulaşma konusunda daha yararlı olduğu düşünülmektedir. Bununla beraber günümüzün yazar ve şairleri güncel sorunları metinlerinde daha etkili vurgulayacağı için öğrencilerin sorunlarına çözüm arayışı daha kolay olabilecektir. Bu dönemin çocuklarına ulaşmak ve başarılı iletişim kurabilmek için ders kitaplarındaki metinlerinde güncel olmasında fayda vardır.
- e) Üçüncü alt problemde dahilinde farklı sınıf düzeylerinde farklı metinlerine yer verilmiş Türk ve yabancı 39 yazar ve şair tespit edilmiştir. Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Türklerinde hiçbir yazar ve şairin birden fazla metnine yer verilmemiştir. Bu araştırma sorusuyla ders kitaplarında adı en çok geçen yazarın Şevket Rado (6) olduğu tespit edilmiştir. Şevket Rado'yu Mehmet Önder (4), Süleyman Bulut (3), Sara Gürbüz Özeren (3) ve Necati Güngör (3) takip etmektedir. Şiir türünde ise en çok Abdürrahim Karakoç (3), Necip Fazıl Kısakürek (3), Bestami Yazgan (2) ve Cahit Sıtkı Tarancı (2)'nin şiirleri bulunmaktadır.

Kemiksiz (2018) de incelediği Türkçe ders kitaplarında, eserlerine en çok yer ayrılan isimlerin Şevket Rado (f=24), Mehmet Önder (f=21) ve Bedri Rahmi Eyüboğlu (f=19) olduğunu tespit etmiştir. Her iki çalışmada da metinlerine en çok yer verilen yazarlar MEB'in 100 Temel Eserler listesinde eserlerinin okutulması tavsiye edilen sanatçılardandır.

- f) Araştırmada, programdaki kısıtlama ilkesine uygun olarak aynı yazar veya şairden (serbest okuma metinleri hariç, ders kitabı yazarı/ları tarafından yazılan metinler dahil) en fazla iki metin seçilmiş olduğu görülmektedir. Bu durumu tespit etmek amacıyla metinlerin kitapta kullanıldığı yerlere bakılmıştır. Öğrencinin aynı ya da farklı sınıf düzeyinde bir yazarın birden çok metniyle karşılaşması ders kitaplarındaki önemli sorunlardandır. Ders kitabında kullanıldığı alanlar değişmiş olsa da aynı yazar/şaire yer verilmemeye özen gösterilmelidir. Öğrencinin farklı edebiyat ürünleriyle karşılaşması onun okumaya olan ilgisini arttıracak gibi Türkçe dersine olan bakışını da olumlu yönde değiştireceği düşünülmektedir. Batur (2010), incelediği ders kitaplarında her yazardan bir metin alındığını ve bunun olumlu bir durum olduğunu ifade eder ancak yazarların güncellikten uzak olduğunu vurgular.
- g) Dördüncü araştırma sorusundan hareketle farklı sınıf düzeyinde ortak kullanılan metinlerin yazar ve şairleri incelenmiştir. Halit Fahri Ozansoy'un "Vatan Destanı" adlı şiiri MEB yayınları ortaokul Türkçe ders kitaplarında en çok yer alan metin olarak belirlenmiştir. Bu şiir; 5. sınıfta etkinlik, 6. sınıfta serbest okuma, 7. sınıfta tema metni olarak 3 defa kullanılmıştır. Öğrenciye her yıl aynı metinleri okutmak yerine onların seviyelerine uygun farklı metinlerin tercih edilmesi daha uygundur. Kemiksiz (2018), çalışmasında incelediği farklı yayınevlerinin ders kitaplarında bu bulguya ulaşmış ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun "Türküler Dolusu" metnini (f=8) en çok kullanılan metin olarak belirlemiştir.
- h) Beşinci araştırma sorusuna yönelik oluşturulan Tablo-7 ve Tablo-8 ile metinlerin alındığı kaynaklar tespit edilmiştir. Genellikle belgesel, kısa/çizgi film, broşür ve karikatür gibi türlerin olduğu tablolarda 39 metin bulunmaktadır. İnternet siteleri, dergi, gazete, blog yazıları gibi kaynaklardan alınmış metinler ders kitaplarında büyük oranda dinleme-izleme ve etkinlik metni olarak kullanılmıştır. Kemiksiz (2018), farklı sınıf düzeylerinde ve farklı yayınevlerine ait incelemiş olduğu 1112 metinden altısının ansiklopedi, dergi ve gazetelerden alındığını; ikisinin broşür ve karikatür olduğunu ve sekizinin dinleme-izleme metinlerinden oluştuğunu tespit etmiştir.
- i) İncelenen ders kitaplarında dört sınıf düzeyinde de ağırlıklı olarak hikâye ve şiir türündeki metinlere yer verildiği görülmektedir ve hikâye edici metin türlerinin sayısı bilgilendirici metin türlerine göre nispeten daha fazladır. Diğer türler ise sınıf düzeylerine göre değişmektedir. Sohbet ve deneme gibi türler her sınıf düzeyinde en çok yer alan bilgilendirici metin türleri olarak belirlenmiştir. Blog yazıları 5. ve 7. sınıflarda bulunmazken 6. sınıfta 9 blog yazısına yer verilmiştir. Fıkra, günlük, gezi yazısı, röportaj, tiyatro gibi türlerden birer örnek verilmiştir, öğrencilerin türlerin ayrımına varması için bazı türlerin sayısının artması gerektiği düşünülmekte ve metin türlerinin kitap bütününde dengeli bir şekilde dağıtılmadığı görülmektedir. Baş (2003), 6. sınıf düzeyinde incelediği iki farklı ders kitabında kurgusal metinlerin bilgi verici metin türlerine göre daha fazla kullanılmış olduğunu belirtir. Kolaç (2009), ise 6-8. sınıf düzeylerinde incelediği ders kitabında olaya dayalı türlerden hikâye

metinlerine; bilgilendirici metin türlerindense deneme metinlerine daha fazla yer verildiğini tespit etmiştir. Kurt (2018) da çalışmasında incelediği 1956 yılında okutulmuş 6. sınıf Türkçe ders kitabıyla 2017-2018'de okutulmuş 6. sınıf ders kitabını metin türleri açısından karşılaştırmış ve her iki kitapta da şiir ve hikâye metinlerinin daha fazla olduğunu belirtmiştir. Yıldız'ın (2016) çalışmasında da ortaokul öğrencilerinin hikâye edici türdeki metinleri daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmamızda ders kitabındaki tüm metinlerin (tema, dinleme-izleme, serbest okuma, etkinlik ve tema değerlendirme soruları) türleri ele alındığı için bu durum daha farklı dağılım göstermektedir: 5. sınıfta 27, 6. sınıfta 42, 7. sınıfta 29 ve 8. sınıfta 23 bilgilendirici metne yer verildiği görülmektedir.

- j) İncelenen ders kitaplarında yazarların en yetkin oldukları türlerden metinlerin seçilmesine özen gösterilmiştir. Süleyman Bulut ve İsmail Bilgin'in hikâye, Mehmet Önder ve Şevket Rado'nun sohbet ve Mustafa Kutlu'nun deneme türündeki metinlerinin seçilmesi bu duruma birer örnektir. Ancak blog yazısı olarak ele alınan metinlerin türü net olarak belirlenmemektedir. Bu sebeple blog yazıları yerine tanınmış yazarların alanda yetkin olduğu türlerden metinler seçilmelidir.

Eski ve yeni ders kitaplarını inceleyen Kurt (2018), Eski Türkçe ders kitabının, Türk ve dünya edebiyatına yön veren önemli şahsiyetlerin eserleri yer verildiğini ancak yeni Türkçe ders kitabına seçilen metin yazarlarının bazılarının Türk edebiyatında henüz yeterince tanınmamış olduğunu belirtmektedir. Kurt'un incelediği 2017 Türkçe ders kitabında olduğu gibi incelediğimiz 2018 Türkçe ders kitabında da özellikle etkinlik metinlerinde aynı durum söz konusu olmakla beraber kitabın tema metinlerinde Türk edebiyatının tanınmış isimlerine yer verildiği görülmektedir. Ek olarak ders kitaplarında çocuk edebiyatı alanında nitelikli eser veren yazarların özellikle erdemler ve millî kültür temalarında daha fazla tercih edilmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak ders kitaplarına seçilecek metinler, hedef kitlenin duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştiren nitelikte olmalıdır. Bu sebeple eserlerinden parçalar okutulacak yazar ve şairlerin seçimine özen gösterilmelidir. Onların en iyi eserlerinden seçilen metinler, öğrencilerin Türkçe dersine ve okuma becerisine bakışını olumlu yönde değiştirerek ilgilerini artırır. Edebî türlerin farklılıklarının doğru bir şekilde kavratılması için öğrenci her türden metin örneği ile yeterince karşılaşmalıdır.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2009). Yazı ve metin biçimleri. Yazılı ve Sözlü Anlatım (14. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Baş, B. (2003). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarında metin türleri üzerine bir inceleme. Türklük Bilimi Araştırmaları, 13(13), 257-265.
- Batur, Z. (2010). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Göçer, A. (2017). Türkçe eğitiminde metnin yeri, önemi ve işlevleri. Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Kabaklı, A. (1978). Türk Edebiyatı Cilt 3 (4. Baskı). İstanbul: Türk Edebiyatı Yayınları.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel Aratırma Yöntemi (23. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kemiksiz, Ö. (2018). Yazar ve Metin Tercihleri Bakımından Türkçe Ders Kitapları. Tarih Okulu Dergisi, XXXIII, 945-967.
- Kolaç, E. (2009). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(1), 594-626.
- Kurt, B. (2018). Eski ve Yeni Türkçe Ders Kitaplarının Şekil, Tür, İçerik ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Karşılaştırma. II. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu Tam Metin Kitabı, Ankara: Türklerin Dünyası Enstitüsü Yayınları.
- MEB (2018). Türkçe Öğretim Programı. (<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663>).
- Solak, M. ve Yaylı, D. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Türler Açısından İncelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2/9, 444-453.
- TDK (2011). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, D. (2016). Popüler çeviri çocuk romanlarının içerik bakımından incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, (36), 435-466.

İncelenen Kaynaklar

- Haykır, Ağin H., Kaplan, H., Kıryar, A. Tarakcı, R. ve Üstün, E. (2018). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 5 Ders Kitabı (1. Baskı). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Ceylan, S., Duru K., Erkek, G. ve Pastutmaz, M. (2018). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6 Ders Kitabı (1. Baskı). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Akgül, A., Demirer, N., Gürcan, E., Karadaş, D., Karahan, İ. ve Uysal, A. (2018). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 7 Ders Kitabı (1. Baskı). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Mete, G., Karaaslan, M., Kaya, Y., Ozan, Ş. ve Özdemir, D. (2018). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8 Ders Kitabı (1. Baskı). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.